

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2000-2001

12 FEBRUARI 2001

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 143bis van het Gerechtelijk Wetboek, wat de taken van het college van procureurs-generaal betreft

(Ingediend door de heer Jean-Pierre Malmendier)

TOELICHTING

De grote opschudding die enkele jaren geleden in ons land is ontstaan ten gevolge van enkele bijzonder weezinwekkende criminele zaken, heeft geleid tot een grondige bezinning over het gerecht als instelling, over de wijze waarop het werkt, de actiemiddelen waarover het beschikt, de doeltreffendheid ervan of nog over de wijze waarop het ervaren wordt als een democratisch instrument dat ten dienste staat van alle burgers.

Bij die gelegenheid werd op een aantal fouten gewezen. Er werden hervormingen op touw gezet om die te verhelpen. De fusie van onze verschillende politiekorpsen, de hervorming van het openbaar ministerie, de hervorming van de strafrechtspleging door de goedkeuring van de wet-Franchimont, de invoering van een Hoge Raad voor de Justitie, de wijziging van de wijze waarop onze magistraten worden benoemd, zijn essentiële schakels in de modernisering van Justitie, die in enkele jaren tijd gestalte kreeg. Die modernisering poogt een antwoord te zijn op twee eisen van de publieke opinie: een grotere doeltreffendheid van het politie- en gerechtelijk werk, een klantvriendelijker justitie die doorzichtiger wordt en toegankelijker voor de rechtzoekende, waarbij de afstand tussen gerecht en rechtzoekende kleiner wordt.

Een dergelijke filosofie ligt ook aan dit wetsvoorstel ten grondslag.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2000-2001

12 FÉVRIER 2001

Proposition de loi modifiant l'article 143bis du Code judiciaire, en ce qui concerne les missions du collège des procureurs généraux

(Déposée par M. Jean-Pierre Malmendier)

DÉVELOPPEMENTS

La vive émotion populaire qui s'est exprimée dans notre pays voici quelques années, suite à diverses affaires criminelles particulièrement révoltantes, a provoqué une vaste réflexion sur l'institution judiciaire, sur son mode de fonctionnement, ses moyens d'action, son efficacité réelle, ou encore sur sa manière d'être réellement perçue comme outil démocratique au service de l'ensemble des citoyens.

Un certain nombre de dysfonctionnements ont, à cette occasion, été mis en évidence. Des réformes ont été entreprises pour y remédier. La fusion de nos différents corps de police, la réforme du ministère public, la réforme de la procédure pénale par l'adoption de la «loi Franchimont», l'instauration d'un Conseil supérieur de la Justice, la modification du mode de nomination de nos magistrats sont des éléments essentiels d'une vaste opération de modernisation de l'institution judiciaire réalisée en quelques années. Cette modernisation s'efforce de répondre à deux exigences clairement revendiquées par l'opinion publique: assurer une plus grande efficacité du travail policier et judiciaire, et donner à l'institution judiciaire dans son ensemble un caractère plus citoyen en la rendant plus ouverte, plus accessible et plus proche des justiciables.

C'est dans cet état d'esprit que s'inscrit la présente proposition de loi.

De voorgestelde tekst heeft tot doel de taken die zijn opgedragen aan het door de wet van 4 maart 1997 ingestelde college van procureurs-generaal, aan te vullen. Het college van procureurs-generaal legt, in overleg met de minister van Justitie, de krachtlijnen van het te voeren strafrechtelijk beleid vast. Het zorgt voor de coherente uitwerking en de coördinatie van dat beleid in het gehele land. Krachtens artikel 143bis, § 7, van het Gerechtelijk Wetboek maakt het college het resultaat van zijn activiteiten bekend in een rapport dat het jaarlijks aan de minister van Justitie bezorgt. Dit verslag dat «een toelichting bevat over zijn activiteiten, een analyse en een beoordeling van het opsporings- en vervolgingsbeleid in het voorbije jaar, alsook de prioritaire doelstellingen voor het komende jaar» wordt door de minister van Justitie aan de Kamers meegedeeld en openbaar gemaakt.

Dit wetsvoorstel heeft tot doel artikel 143bis, § 7, van het Gerechtelijk Wetboek aan te vullen, waarbij het college van procureurs-generaal verzocht wordt jaarlijks een tweede verslag in te dienen.

Dit tweede verslag, dat formeel verschilt van het vorige, beantwoordt aan een specifiekere bezorgdheid. Het is de bedoeling in dit rapport het aantal criminele zaken te vermelden die na drie jaar onderzoek door politie en gerecht nog niet zijn opgehelderd. Hier worden alleen misdrijven beoogd die in het Strafwetboek omschreven zijn als misdaden en waarvan de slachtoffers natuurlijke personen zijn.

Dit voorstel beoogt dus voornamelijk de misdaad die de fysieke veiligheid van mensen aantast: de verschillende vormen van doodslag, verkrachting, ontvoering, gijzeling en andere gewelddaden die op personen worden gepleegd. Het onderzoek van de dossiers die na drie jaar nog niet zijn afgesloten of opgelost heeft tot doel inzicht te krijgen in de redenen waarom die zaken niet zijn opgelost. De Senaat krijgt de opdracht kennis te nemen van dit jaarverslag. Hierbij zij duidelijk dat de indiener van het voorstel trouw wil blijven aan het beginsel van de scheiding der machten. Hij heeft geenszins de bedoeling een inmenging van de wetgevende macht te organiseren in het betrokken opsporings- en gerechtelijk onderzoek noch een vorm van toezicht op de rechterlijke macht te creëren. De indiener van dit voorstel heeft enkel de bedoeling om via dit jaarverslag een link tot stand te brengen tussen de wetgevende en de rechterlijke macht alsook een plaats voor dialoog tussen beiden. Die dialoog over niet opgehelderde misdaden zou moeten leiden tot een beter begrip voor het werk van de ander alsmede tot een groter reactievermogen, een snellere reactie en een betere aanpassing van de in te zetten middelen teneinde het politie- en gerechtelijk onderzoek zo efficiënt mogelijk te maken.

Omdat de Senaat bij de jongste grondwetsherziening van 1993 de specifieke taak van bezinningskamer werd opgedragen die zich buigt over de grote

Le texte proposé a pour objectif de compléter les missions dévolues au collège des procureurs généraux institué par la loi du 4 mars 1997. On sait que le collège des procureurs généraux arrête, en accord avec le ministre de la Justice, les lignes directrices de la politique criminelle à mener dans le pays et qu'il assure la mise en œuvre cohérente de celle-ci et la coordination sur l'ensemble du territoire. En vertu de l'article 143bis, § 7, du Code judiciaire, le collège fait connaître le résultat de ses activités par l'intermédiaire d'un rapport qu'il adresse annuellement au ministre de la Justice. Ce rapport, qui «contient la description de ses activités, l'analyse et l'évaluation de la politique des recherches et des poursuites pour l'année écoulée et les priorités pour l'année à venir», est communiqué aux Chambres législatives par le ministre de la Justice et il est rendu public.

La présente proposition de loi entend compléter cet article 143bis, § 7, du Code judiciaire en invitant le collège des procureurs généraux à déposer annuellement un second rapport.

Ce second rapport, formellement distinct du précédent, répond à une préoccupation plus précise. Il s'agit, dans ce rapport, de dresser un recensement des affaires criminelles non encore élucidées après trois années d'enquêtes policières et judiciaires. Ne sont ici visées que les seules infractions qualifiées de crime par les dispositions du Code pénal et dont les victimes ont été des personnes physiques.

La présente proposition vise donc essentiellement la délinquance qui s'attaque à la sécurité physique des gens: les diverses formes d'homicide, les viols, les enlèvements, les prises d'otages et les autres violences commises sur les personnes. L'intention, en examinant les dossiers ouverts et non résolus après trois années, est de tenter de comprendre les raisons pour lesquelles ces affaires ne sont pas résolues. Le Sénat sera chargé de prendre connaissance de ce rapport annuel. Il doit être entendu que l'auteur de la proposition entend rester strictement fidèle au principe de la séparation des pouvoirs. Il ne s'agit donc nullement de permettre une quelconque immixtion du pouvoir législatif dans le traitement des informations et instructions judiciaires concernées, ni d'établir une quelconque forme de tutelle sur le pouvoir judiciaire. La seule volonté de l'auteur est d'établir, par l'intermédiaire de ce rapport annuel, un lien et un lieu de dialogue entre le pouvoir législatif et le pouvoir judiciaire. Il devrait ressortir de ce dialogue, portant sur des affaires criminelles non élucidées, une meilleure compréhension de chacun sur le travail des autres, aussi bien qu'un renforcement de la faculté et de la rapidité de réaction et une meilleure adaptation des moyens à mettre en œuvre pour assurer le maximum d'efficacité aux enquêtes policières et judiciaires.

Par le fait que le Sénat s'est vu confier lors de la dernière révision constitutionnelle de 1993 un rôle spécifique de chambre de réflexion sur les grands

maatschappelijke problemen, lijkt de Senaat bijzonder aangewezen om kennis te nemen van het verslag van de procureurs-generaal. De Vergadering zal beslissen over de meest geschikte vorm van het orgaan dat ermee belast wordt het verslag te onderzoeken: een vaste commissie, een subcommissie, een *ad hoc*-commissie, een werkgroep. Daar het verslag handelt over hangende gedingen, spreekt het in ieder geval vanzelf dat de senatoren die zich over het verslag buigen, gebonden zijn door het beroepsgeheim zoals het is georganiseerd door de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek. Niets belet dat in het voorgelegde verslag de dossiers anoniem blijven. Die maatregel is volstrekt begrijpelijk in het licht van het geheim van het onderzoek dat noch door het verslag, noch door de bespreking ervan mag worden aangetaast.

De lessen die worden getrokken uit het onderzoek van het jaarverslag over de niet opgehelderde en in dit voorstel beoogde criminele dossiers, kunnen vanzelfsprekend worden vertaald — en dat is een van de doelstellingen — in een aanbeveling van wetswijziging waardoor een permanente aanpassing van de wetgeving aan de diverse betrokken criminaliteitsvormen mogelijk wordt. Daar de bespreking van het verslag zal leiden tot een dialoog op geregelde tijdstippen tussen de gerechtelijke wereld en de politieke wereld, mag men hopen dat dit de verantwoordelijkheidszin bij de verschillende betrokkenen zal aanscherpen.

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Dit wetsvoorstel regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 143*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd door de wet van 4 maart 1997, wordt een § 7*bis* ingevoegd, luidende:

«§ 7*bis*. Bovendien stelt het college jaarlijks een verslag op over meer dan drie jaar oude opsporingsonderzoeken en gerechtelijke onderzoeken, die handelen over criminele feiten bedoeld in de titels VI, VI*bis*, VII en VIII van het Strafwetboek, waarvan de slachtoffers natuurlijke personen zijn en de daders onbekend zijn gebleven of nog niet werden berecht.

problèmes sociaux, le Sénat semble particulièrement approprié pour prendre connaissance du rapport des procureurs généraux. L'Assemblée décidera de la forme la plus appropriée à donner à l'organe chargé de l'examen du rapport: commission permanente, sous-commission, commission *ad hoc*, groupe de travail... Cependant, en tout état de cause, étant donné que le rapport porte sur des affaires judiciaires toujours en cours, il va de soi que les sénateurs en charge du rapport doivent être astreints au secret professionnel tel qu'organisé par la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires. Ceci dit, rien n'empêche que, dans le rapport présenté, les dossiers mentionnés le soient sous couvert de l'anonymat, cette mesure étant parfaitement compréhensible au regard du secret de l'instruction que ni le rapport ni la discussion de celui-ci ne peuvent évidemment compromettre.

Les enseignements tirés de l'examen du rapport annuel relatif aux dossiers criminels non élucidés et visés par la présente proposition peuvent évidemment être traduits — et c'est l'un des buts recherchés — dans des recommandations de modifications législatives permettant une adaptation permanente de la législation aux diverses formes de criminalité concernées. Tenant compte du dialogue que la discussion du rapport permettra d'établir de manière régulière entre le monde judiciaire et le monde politique, on peut espérer qu'il en résultera une meilleure prise en charge des responsabilités incombant aux uns et aux autres.

Jean-Pierre MALMENDIER.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente proposition de loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 143*bis* du Code judiciaire, inséré par la loi du 4 mars 1997, il est inséré un § 7*bis*, rédigé comme suit:

«§ 7*bis*. En outre, le collège établit annuellement un rapport relatif aux informations et instructions pénales ouvertes depuis plus de trois ans, qui portent sur des faits criminels visés aux titres VI, VI*bis*, VII et VIII du Code pénal, dont les victimes sont des personnes physiques et dont les auteurs restent inconnus ou non encore jugés.

Het verslag wordt door de minister van Justitie meegedeeld aan de Senaat. De senatoren die belast zijn met het onderzoek van het verslag moeten de geheimhouding zoals georganiseerd door de wet van 3 mei 1880 op het parlementair onderzoek in acht nemen. Zij kunnen op grond van de meegedeelde verslagen voorstellen doen of wetswijzigingen op het gebied van de strafrechtspleging aanbevelen.»

Le rapport est communiqué au Sénat par l'intermédiaire du ministre de la Justice. Les sénateurs chargés de l'examen du rapport sont tenus au secret organisé par la loi du 3 mai 1880 sur les enquêtes parlementaires. Ils peuvent, sur base des rapports communiqués, émettre toutes suggestions ou faire toutes recommandations de modifications législatives dans le domaine de la procédure pénale.»

Jean-Pierre MALMENDIER.